

Věc C-590/23

**Shrnutí žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce podle čl. 98 odst. 1
jednacího řádu Soudního dvora****Datum doručení:**

25. září 2023

Předkládající soud:

Bundesgerichtshof (Německo)

Datum předkládacího rozhodnutí:

14. září 2023

Žalobci a navrhovatelé v řízení o opravném prostředku „Revision“:

CG

YN

Žalovaní a odpůrci v řízení o opravném prostředku „Revision“:

Pelham GmbH

SD

UP

Předmět původního řízení

Porušení autorského práva a práv s ním souvisejících převzetím úryvků ze zvukových záznamů pořízených jinými osobami formou *samplingu*

Předmět a právní základ žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce

Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná na základě článku 267 SFEU, jejímž předmětem je výklad čl. 5 odst. 3 písm. k) směrnice 2001/29/ES o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti

Předběžné otázky

1. Je omezující úprava užití pro účely pastiše, resp. parafráze či koláže ve smyslu čl. 5 odst. 3 písm. k) směrnice 2001/29/ES generální klauzulí, která se v zásadě vztahuje na uměleckou konfrontaci s již existujícím dílem nebo jiným referenčním objektem včetně *samplingu*? Vztahují se na pojem „pastiš“, resp. „parafráze či koláž“ taková omezující kritéria, jako je požadavek komičnosti, napodobení stylu nebo vzdání pocty?

2. Vyžaduje užití „pro účely“ pastiše, resp. parafráze či koláže ve smyslu čl. 5 odst. 3 písm. k) směrnice 2001/29/ES prokázání úmyslu uživatele užít předmět autorskoprávní ochrany pro účely pastiše, resp. parafráze či koláže, nebo postačuje, že osoba, které je znám dotčený předmět autorskoprávní ochrany a která disponuje rozumovým pochopením, jež je nezbytné pro zaznamenání pastiše, resp. parafráze či koláže, může poznat, že se jedná o pastiš, resp. parafrázi či koláž?

Uváděná ustanovení unijního práva

Článek 5 odst. 3 písm. k) směrnice 2001/29

Uváděná ustanovení vnitrostátního práva

§ 51a Gesetz über Urheberrecht und verwandte Schutzrechte [zákon o autorském právu a právech s ním souvisejících, zkráceně Urheberrechtsgesetz (zákon o autorském právu), dále jen „UrhG“]

Stručný popis skutkového stavu a řízení

- 1 Hudební skupina *Kraftwerk*, jejímiž členy byli první žalobce a právní předchůdce druhé žalobkyně, v roce 1977 zveřejnila zvukový záznam, který obsahuje hudební skladbu *Metall auf Metall*. Druhý a třetí žalovaní jsou skladateli skladby *Nur mir*, kterou první žalovaná nahrála na zvukové záznamy vydané v roce 1997.
- 2 Žalobci tvrdí, že žalovaní pořídili elektronickou rozmnoženinu přibližně dvouvteřinového vzorku (*sample*) rytmické sekvence skladby *Metall auf Metall* a tento vzorek formou nepřetržitého opakování začlenili do skladby *Nur mir*, ačkoliv si uvedenou sekvenci mohli nahrát sami. Žalobci mají za to, že žalovaní tak porušili jejich právo související s právem autorským, jehož nositeli jsou jakožto výrobci zvukových záznamů. Žalobci se po žalovaných mj. domáhali ukončení protiprávního jednání, poskytnutí informací a vydání dotčených zvukových záznamů za účelem jejich zničení.
- 3 Landgericht (zemský soud, Německo) žalobě vyhověl. Odvolání žalovaných proti tomuto rozhodnutí nebylo úspěšné. Na základě opravného prostředku „*Revision*“ podaného žalovanými byla věc vrácena odvolacímu soudu. Poté, co bylo odvolání

i napodruhé opětovně zamítnuto a opravný prostředek „Revision“ podaný proti tomuto rozhodnutí byl neúspěšný, zrušil Bundesverfassungsgericht (Spolkový ústavní soud, Německo) rozsudky vydané v řízeních o opravných prostředcích „Revision“ i druhý rozsudek odvolacího soudu a věc vrátil předkládajícímu soudu. V rámci třetího řízení o opravném prostředku „Revision“ tento soud Soudnímu dvoru předložil předběžné otázky, na které [mu] Soudní dvůr odpověděl (rozsudek ze dne 29. července 2019, C-476/17). Rozsudkem vydaným ve třetím řízení o opravném prostředku „Revision“ předkládající senát na základě opravného prostředku „Revision“, který podali žalovaní, zrušil rozhodnutí odvolacího soudu a věc vrátil odvolacímu soudu k novému projednání a rozhodnutí.

- 4 Odvolací soud rozsudek Landgericht (zemský soud) změnil v tom smyslu, že se žalovaným ukládá povinnost poskytnout informace o počtu zvukových záznamů se zvukovými nahrávkami skladby *Nur mir*, které byly vyrobeny nebo dodány v období mezi 22. prosincem 2002 a 7. červnem 2021, jakož i vydat rozmnoženiny těchto zvukových záznamů za účelem jejich zničení a určil, že jsou v této souvislosti povinni k náhradě škody; ve zbývající části žalobu zamítl. Žalobci se svým opravným prostředkem „Revision“, který podali u předkládajícího soudu, i nadále domáhají, aby bylo vyhověno jejich návrhovým žádáním, pokud jde o období od 7. června 2021. Žalovaní navrhují, aby byl opravný prostředek „Revision“ zamítnut.

Stručné odůvodnění žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce

- 5 Úspěch opravného prostředku „Revision“ závisí na výkladu čl. 5 odst. 3 písm. k) směrnice 2001/29.
- 6 Odvolací soud rozhodl, že pokud jde o období od nabytí účinnosti § 51a UrhG dne 7. června 2021, nedošlo k protiprávnímu jednání. Měl za to, že nárok na ukončení protiprávního jednání není opodstatněný a že od 7. června 2021 (již) nevznikají nároky na poskytnutí informací, vydání za účelem zničení ani určení povinnosti k náhradě škody, protože převzetí rytmické sekvence ze skladby *Metall auf Metall* formou *samplingu* je pastišem ve smyslu § 51a první věty UrhG ve znění účinném od tohoto dne.
- 7 Opravný prostředek „Revision“ uspěje v případě, že odvolací soud měl nesprávně za to, že převzetí rytmické sekvence ze skladby *Metall auf Metall* formou *samplingu* je užitím pro účely pastíše, které je podle § 51a první věty UrhG ve znění účinném od 7. června 2021 přípustné, v důsledku čehož se nejedná o porušení práva souvisejícího s právem autorským, jehož se dovolávají žalobci jakožto výrobci zvukových záznamů nebo výkonní umělci, ani autorského práva prvního žalobce.
- 8 Předkládající soud má za to, že odvolací soud se nedopustil nesprávného právního posouzení, když rozhodl, že došlo k zásahu do práv žalobců jakožto výrobců zvukových záznamů a výkonných umělců a že převzatá rytmická sekvence představuje hudební dílo, které je způsobilým předmětem autorskoprávní ochrany.

- 9 Podle § 51a první věty UrhG je rozmnožování a rozšiřování zveřejněného díla, jakož i jeho sdělování veřejnosti pro účely karikatury, parodie a pastiše přípustné. Toto ustanovení se obdobně použije na práva výkonného umělce a výrobce zvukových záznamů související s právem autorským.
- 10 Ustanovení § 51a UrhG provádí čl. 5 odst. 3 písm. k) a odst. 4 směrnice 2001/29, a musí proto být vykládáno v souladu se směrnicí.
- 11 Vzhledem k tomu, že napadené převzetí rytmické sekvence nesplňuje podmínky pro to, aby se jednalo o karikaturu nebo parodii hudební skladby *Metall auf Metall*, je v projednávané věci rozhodující, zda bylo napadené převzetí provedeno pro účely pastiše, resp. parafráze či koláže ve smyslu § 51a UrhG ve spojení s čl. 5 odst. 3 písm. k) směrnice 2001/29.
- 12 K první předběžné otázce: Je třeba objasnit, zda je omezující úprava užití pro účely pastiše, resp. parafráze či koláže ve smyslu čl. 5 odst. 3 písm. k) směrnice 2001/29 generální klauzulí, která se v zásadě vztahuje na uměleckou konfrontaci s již existujícím dílem nebo jiným referenčním objektem včetně *samplingu*, a zda se na pojem „pastiš“, resp. „parafráze či koláž“ vztahují taková omezující kritéria, jako je požadavek komičnosti, napodobení stylu nebo vzdání pocty.
- 13 Odvolací soud nečinil žádná zjištění týkající se významu výrazu „pastiš“ v běžném jazyce užívaném v členských státech Evropské unie. Spektrum významů výrazu „pastiš“ v běžném jazyce mnoha členských států zřejmě sahá od napodobení stylu až po nové uspořádání již existujícího materiálu cizího původu nebo nové kompozice z tohoto materiálu. V tomto ohledu je všem významům, ať už jsou jakkoli rozdílné, pokud jde o podrobnosti, zřejmě společná povaha odkazu na něco již existujícího.
- 14 Skutečnost, že pastiš, resp. parafráze či koláž byl společně s parodií a karikaturou společně upraven v jednom omezujícím ustanovení, by mohla nasvědčovat tomu, že pastiš, resp. parafráze či koláž, parodie a karikatura vykazují shodné podstatné znaky. Podle judikatury Soudního dvora (rozsudek ze dne 3. září 2014, *Deckmyn a Vrijheidsfonds*, C-201/13, bod 20) spočívají podstatné znaky parodie zaprvé v tom, že evokuje existující dílo, a přitom se od něj ale zřetelně liší a zadruhé v tom, že je komická nebo ironická. Naproti tomu se od parodie nevyžaduje, aby měla vlastní původní osobitost.
- 15 V souladu s tím lze patrně podstatný znak pastiše, resp. „parafráze či koláže“ v zásadě spatřovat v tom, že evokuje existující dílo, a přitom se od něj zřetelně liší. Otázka, zda je mimoto podstatným znakem pastiše, resp. „parafráze či koláže“ stejně jako v případě parodie a karikatury komičnost a ironičnost, nebo zda je [jeho] podstatným znakem napodobení stylu určitého předmětu autorskoprávní ochrany nebo odkaz ve formě vzdání pocty, se naproti tomu jeví jako sporná. Je pravda, že čl. 5 odst. 3 písm. k) směrnice 2001/29 musí být vzhledem k tomu, že obsahuje výjimku z práv stanovených v člancích 2 a 3

směrnice, vykládán restriktivně, tento výklad však musí umožnit zachování užitečného účinku takto vymezené výjimky a respektovat její účel.

- 16 Účel výjimky umožňující „pastiš“, resp. „parafrázi či koláž“ by mohl naznačovat, že je v tomto omezení autorského práva a práv s ním souvisejících třeba spatřovat generální klauzuli, která se v zásadě vztahuje na uměleckou konfrontaci s již existujícím dílem nebo jiným referenčním objektem včetně *samplingu*, a již nevyžaduje vymezení dalších omezujících znaků. Soudní dvůr v tomto ohledu připomíná cíle, které směrnice 2001/29 sleduje v obecné rovině a mezi které náleží cíl spočívající v harmonizaci, jež napomůže uplatňování čtyř svobod vnitřního trhu, jakož i zajištění přiměřené rovnováhy zejména mezi právy a zájmy autorů na straně jedné a právy a zájmy uživatelů předmětů ochrany na straně druhé (viz rozsudek C-201/13, body 25 a 26).
- 17 V souladu s tím by se výjimka umožňující „pastiš“, resp. „parafrázi či koláž“ zřejmě mohla uplatnit v případě umělecké konfrontace s použitým dílem. Omezení autorského práva a práv s ním souvisejících ve prospěch pastiše, resp. parafráze či koláže lze chápat jako obecné omezení ve prospěch svobody umění.
- 18 Práva autorů, výrobců zvukových záznamů a výkonných umělců uvedená v člancích 2 a 3 směrnice 2001/29 požívají ochrany duševního vlastnictví podle čl. 17 odst. 2 Listiny základních práv Evropské unie. Na druhou stranu může užití děl nebo jiných předmětů ochrany pro účely karikatury, parodie nebo pastiše, resp. parafráze či koláže spadat do oblasti ochrany svobody projevu nebo svobody umění. Technika „vzorkování“ (*sampling*), dotčená v projednávané věci, která spočívá v tom, že uživatel vyjme vzorek zvukového záznamu a použije ho k vytvoření nového díla, je tak formou uměleckého projevu, která spadá pod svobodu umění chráněnou článkem 13 Listiny základních práv Evropské unie.
- 19 Německý zákonodárce měl při zavedení nového omezení autorského práva a práv s ním souvisejících stanoveného v § 51a UrhG na mysli široké pojetí pojmu „pastiš“, které má s výhradou přiměřené rovnováhy mezi právy a zájmy autorů a právy a zájmy uživatelů zahrnovat zejména takové postupy, jako je mj. *sampling*, protože kulturní techniky využívající citace, napodobování a přejímání prvků cizích děl jsou příznačným rysem intertextuality a soudobé kulturní tvorby a komunikace na *Social Web*.
- 20 Ke druhé předběžné otázce: Dále je třeba objasnit, kdy se užití ve smyslu čl. 5 odst. 3 písm. k) směrnice 2001/29 uskutečňuje „pro účely“ pastiše, resp. parafráze či koláže. Podle předkládajícího soudu by v tomto ohledu mělo postačovat zjištění, že osoba, které je znám dotčený předmět autorskoprávní ochrany a která disponuje rozumovým pochopením, jež je nezbytné pro zaznamenání pastiše, může poznat, že se jedná o užití formou pastiše, resp. parafráze či koláže.
- 21 Předběžné otázky jsou relevantní pro rozhodnutí v projednávané věci. První předběžná otázka je pro rozhodnutí v projednávané věci relevantní vzhledem ke

zjištění odvolacího soudu, že hudební skladba *Nur mir* sice evokuje rytmickou sekvenci převzatou ze skladby *Metall auf Metall*, přitom se však od ní zřetelně liší a zároveň ani nenapodobuje styl rytmické sekvence převzaté ze skladby *Metall auf Metall*, ani není komická nebo ironická. Druhá předběžná otázka je pro rozhodnutí v projednávané věci relevantní s ohledem na skutečnost, že odvolací soud nečinil žádná zjištění týkající se úmyslu žalovaných, protože měl za to, že není nutné prokázat, že záměr zpracovatele směřoval k vytvoření napodobeniny nebo vzdání pocty.

- 22 Cíl spočívající v dosažení přiměřené rovnováhy mezi právy a zájmy zohledňuje čl. 5 odst. 5 směrnice 2001/29. Podle tohoto ustanovení mohou být výjimky a omezení stanovené v článku 5 směrnice použity pouze ve zvláštních případech, které nejsou v rozporu s běžným způsobem užití díla nebo jiného předmětu ochrany a nejsou jimi nepřiměřeně dotčeny oprávněné zájmy nositele práv („třístupňový test“). Podle zjištění odvolacího soudu jsou v projednávané věci tyto podmínky splněny.